

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**

Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**

MERCADER I FARRÁS

CONTRACTES PER A
OBRES I CONS-
TRUCCIONS

CARRER ESTUDIS, 4, 1.er
VILANOVA I GELTRÚ

Josep García Roca

Pintor decorador

Carrer Pescateria, 11
VILANOVA I GELTRÚ

PERFECCIÓ ♦ RAPIDESA ♦ PREUS REDUITS

IMPRESA ECONOMICA

MAQUINARIA I TIPUS MODERNS

COL·LEGI, 8 I 10 : VILANOVA I GELTRÚ

URPI

SASTRE

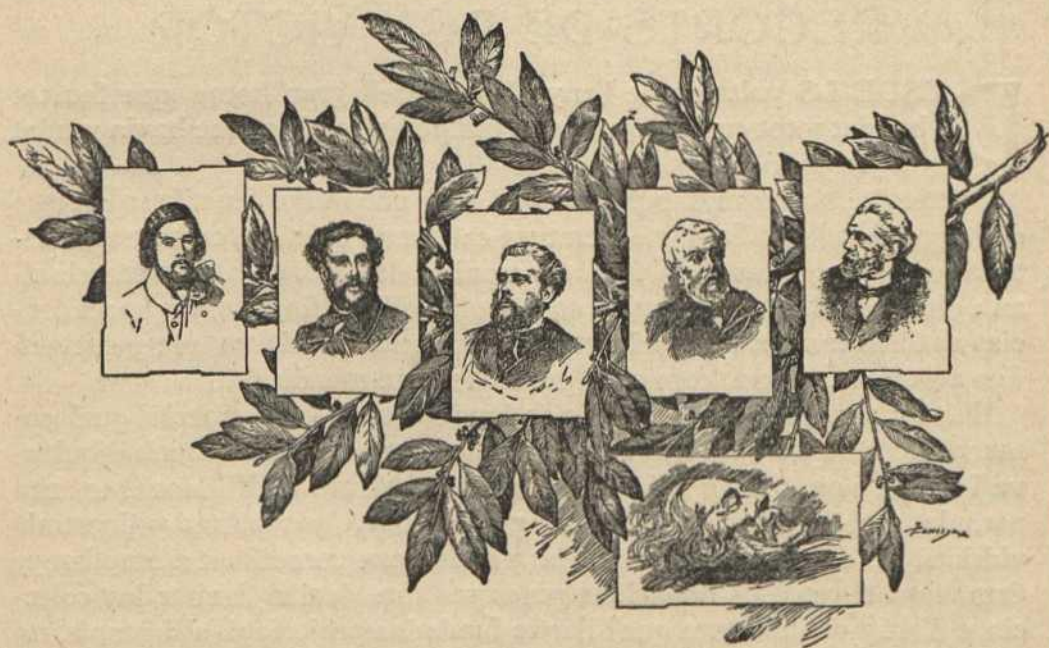
CARRER SANT GREGORI, 8
VILANOVA I GELTRÚ

Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació

Publicació mensual

L'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova, que agermana la seva modèstia amb l'orgull de considerar-se com la fillola de la Fundació balagueriana i que embelleix, aferma i orienta son objectiu il·luminant-se amb les resplandors de l'exemple d'aquell gran creador de cultura popular que fou Víctor Balaguer, avui, en el centenari del natalici del preclar polígraf, de l'home de llibertat i del servent d'ideals, acompanya un deure de fonda gratitud i de fèrvida admiració, acompanyant a tot Vilanova en els actes de devota recordança dedicats al seu excels i predilecte Fill adoptiu.

RECORTS DE DON VÍCTOR

DESDE'LS voltants de l'any 1880, aquell gran home, que fou tot bondat y tot cor, assegurava a qui podia sentirlo, que havia mudat de professió.

Pretengué no ser més lo poeta romàntich que millor feu vibrar lo ressó de la patria vella en la nova literatura catalana : deixá de continuar l'historiador de las gestas de la terra o 'l cronista dels fets de la urbs barcelonina : olvidá sos llibres de viatjer, sos amors polítics, fins sas condescendencias académicas; tot per a adoptar un nou estat de vida en que perseverá fins a sa mort, qu'era, com ell deya, lo de frare mendicant.

Feya molts anys que Don Víctor havia somniat una creació, qual començament de vida ja's deixava entreveure, una obra de la que's dibuixava 'l march sumptuós y plé de promesas, lo Museo de Vilanova, en una paraula, amb los murs al aire, son enclós cobert, sas portas y finestrals vidriats, sas decoracions enllestidas, y sos salons comensant a omplirse y demanant a veus las donacions generosas que devian formar las coleccions d'art y de literatura que'l ilustre fundador projectava allí reunir, no per la forsa adquisitiva de capdals que no tenia, sinó per la persuasió moral qu'exercia sobre las duas generacions de contemporanis y de joves reunidas en torn seu que l'estimavan de tot cor.

Coneguí personalment a Don Víctor a mon retorn de Xina en les darreries de l'any 1882. Un amich comú me portá a l'entresol del carrer de la Salut, de Madrit, ahont visqué durant molts anys, y de ma primera conversa ab lo prócer que després tant devia pesar en ma vida, ne sortí ma primera donació de llibres y d'objectes d'Orient a la Biblioteca-Museo. ¡Y Deu sap bé si no convicció de que era jo

Baix son impuls, co-
anys més tart, vaig re-
guetats d'aquella terra,

fou feta ab la segura
qui rebia un gran favor!
rrent l'Egipte poch
cullir la colecció d'anti-
ben completa en cali-

tat, ja que la integran tots los Deus del panteó osirià, las despallas de sos morts, los objectes usats en la vida ordinaria d'aquellas rassas tan interessants en la vella historia del mon. Y ja més lligat al home a qui tant admirava, portat per ell vers altrs excursions que produhiren llibres pera la Biblioteca y objectes pera'l Museo, seguint sos passos y obehint sas ordas, vaig arribar a esser, durant molts anys, lo germá llech de companyia del gran frare mendicant.

Captarem junts. En los primers anys de vida de la Institució vilanovina, las colaboracions foren espontáneas, fácils y generosas. Don Víctor atreya a sos amichs, aquestos ne portavan d'altres, y amb ells entraren las valiosas coleccions numismáticas, d'armas, de pintura, de cerámica y de documents originals que son avuy joya poch coneguda de la gran Biblioteca. Cristalisá aquest entusiasme en las reunions que a la cayguda de las tardas d'istiu se tenian en lo vestibul del edifici, ab la colla de vilanovins ilustres que may hi feyan falta, y entre'ls quals se trobavan casi sempre forasters de nom o estrangers que portava a l'Institució l'estudi de sas riquesas.

Peró passaren los anys. La mort prengué la part millor y més nombrosa d'aquellas gents devotas a la casa. Lo fundador, plé d'anys y de mérits se'n aná també deixantnos lo recort de son nom y l'exemple de sas obras. Los entusiasmes se refredaren fins en los mateixos pochos amichs encara vius que assistiren a la fundació del monument. Y novas corrents qu'empenyen lo jovent d'avuy vers altres camins de vida, que certament no son ideals, semblan conspirar ensemps per a treure calor y forsa a l'obra de nostre gran amich, per qui era inconcebible que no despertés en tothom los entusiasmes que ell sentia per son desenrotllo y son pervindre.

Tractem de ferlos renaixer avuy, quan devots y fidels conmemorem lo centenari del gran Balaguer. Expliquem a la actual joventut que pera millor anar pel camí de la vida, s'ha de mirar enrera, y que's tenen deutes sagrats de reconeixensa y d'admiració amb los vells de talent, d'energia y de cor que'ls deixaren obras tan importants com la de la Biblioteca-Museo de Vilanova.

Aquesta fundació ha de perdurar, y unit a ella, mentres hi hagi al mon recorts y al pit dels homes gratitut, perdurarà també lo nom ilustre de Don Víctor Balaguer.

EDUART TODA

DATA MEMORABLE

EL dia 14 de desembre de 1895 vaig rebre una tarja de Don Víctor Balaguer demanant-me que, si no tenia ocupació precisa, agraïria molt anés a sopar amb ell, puix havia de parlar-me d'un assumpte relatiu al Museu. Acomplint els seus desitjos, a l'hora oportuna vaig anar a la Casa Santa Teresa, on ja m'esperava l'honorable vellet embolicat amb son característic i inseparable abric de pells. Em va saludar efusivament, com sols ell sabia fer-ho, amb aquells mots de mestre del bell dir, i tot seguit prenguerem seient a l'entorn de la taula del menjador, on l'estufa havia fet pujar la temperatura a més de 20 graus. Un vell criat ens serví el sopar senzill, gaire bé de vida austera. Estava trist, com si el preocupés una idea, i, malgrat l'haver agotat tots els temes i tots els recursos de la meua pobre oratòria, no vaig poguer desfer aquell núvol gris que emboirava la seva pensa. Per fi, després de l'últim glop del flairós cafè i d'encendre un exquisit tabac de l'Havana, que m'havia ofert, únics luxes que es permetia, es tragué de la butxaca de l'abric un plec clos amb un segell de lacre roig com una taca de sang, i passant-me'l a les mans, em digué, amb els ulls entelats i la veu tremolosa; «Teniu, volgut i fidel amic; guardeu aquest plec que conté la meua última voluntat. Quan jo sigui mort, obriu-lo, i que es dongui compliment a lo que aquí dispo.»

Vaig guardar com una relíquia santa, fins després de la mort del Fundador, el plec del segell roig.

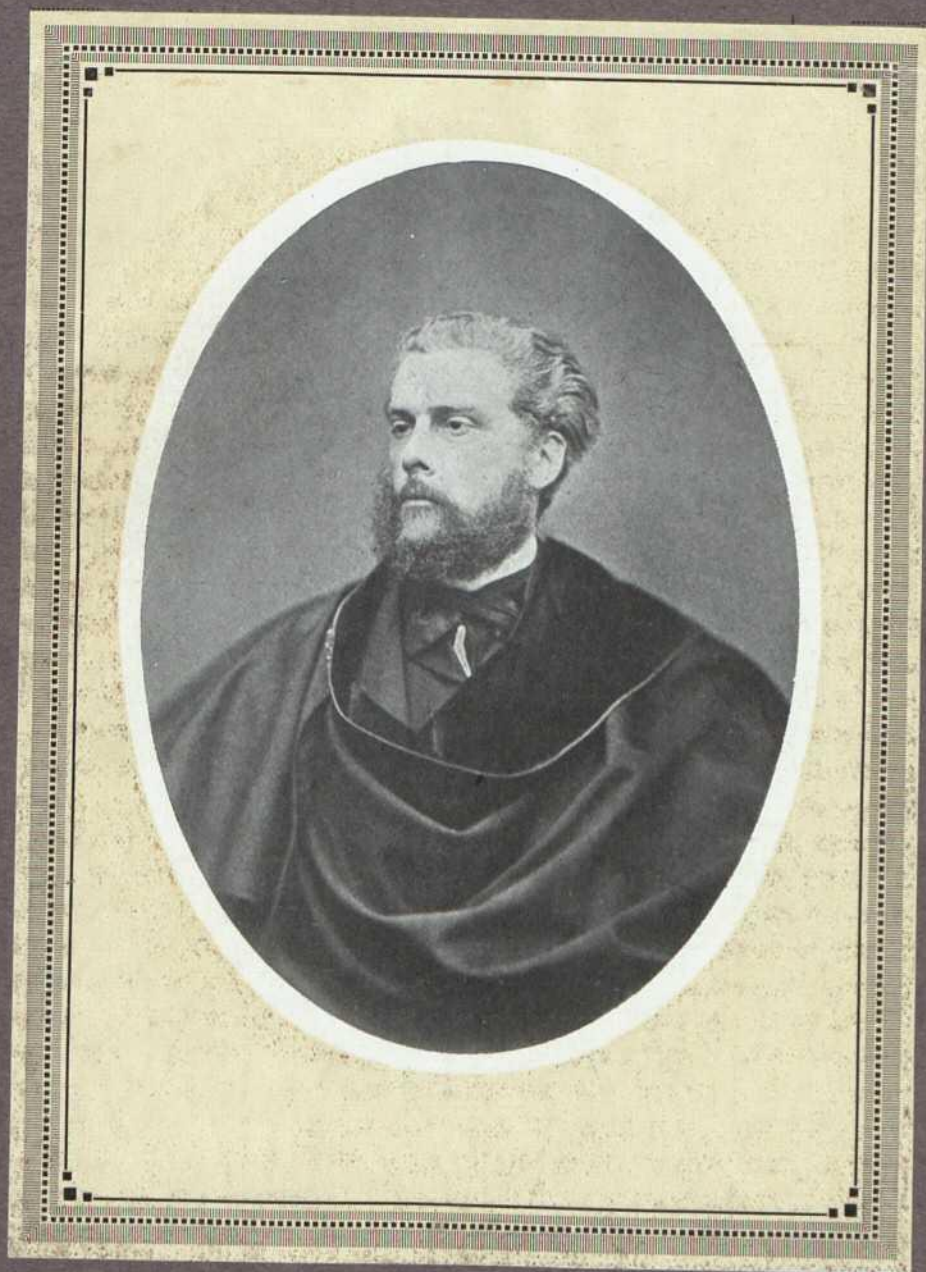
Morí el pobre vellet, i es va descloure aquell plec. Tots sabem el seu contingut. Don Víctor Balaguer, com si fos el Deu magnànim de la Cultura, ho donava tot, els seus llibres, les seves obres d'art, les seves col·leccions i els seus migrats estalvis de Ministre honrat, entregant-ho tot al seu poble i en administració als seus amics de l'ànima, als que èrem els seus deixebles, els qui havíem de conservar sempre viu el caliu d'aquell foc d'amor a tot lo bell, a tot lo enlairat, a tot lo que aixeca a l'home del nivell de la prosa i el fa somniar despert, que ell havia encés amb la seva fundació, dins de l'ànima del seu estimat poble.

Ell va ésser, no solsament el gall que amb el seu cant va desvetllar la Musa Catalana, segons Mossèn Cinto Verdager, si que també el capdavanter del moviment cultural de la nostra terra, anticipant-se un munt d'anys a les fundacions del Bisbe de Vich, de l'Arquebisbe de Tàrragona, de l'«Institut d'Estudis Catalans» i a les de totes les entitats que han omplert, fins a vessar, la culturals que l'han pobles progressius i civi-

nostra pàtria de centres sada al nivell dels politzats.

JOAQUIM BASORA

VÍCTOR BALAGUER

1824-1924

L'OBRA DEMOCRÀTICA D'EN BALAGUER

EL positivisme econòmic que s'extengué per tot el món en l'últim terç del segle passat i que s'aguditzà en el que correm, sobre tot després de la guerra, ha fet que es discutís i fins negués l'utilitat pràctica de lo que podríem anomenar cultura superior popular. Segons els apòstols de l'ensenyança d'aplicació immediata, amb exclusió de tota cultura artística i literària, al menys amb lo que pertoca a la classe obrera, el progrés depen únicament de les ciències relacionades directament amb el desenrotllo agrícola i industrial. Els museus no serveixen sinó per a que els artistes trobin models per a imitar; per a que els desenfeinats tinguin on passar les hores mortes; tot lo més els operaris de les indústries decoratives poden treure alguna utilitat dels mateixos.

Aquest criteri mesquí resulta completament fals, tant en l'aspecte moral com en el material. Ningú és capaç de predir les conseqüències d'un descobriment aparentment insignificant; d'un estudi a primer cop d'ull sense transcendència. Les observacions dels grecs quan s'adonaren de que l'ambre atrèia els cossos lleugers després de fregar-lo i les experiències de Galvani provocant contraccions en una granota morta al tocar-la amb un compàs format de dos metalls diferents, sigueren el fonament de totes les maravelles elèctriques modernes, telègraf, telèfon, dinamos, etc., que d'una manera tan principal contribueixen a fer-nos la vida fàcil i agradosa. Les pacientes investigacions dels primers geòlegs, buscant les closques i ossos dels animals, desaparescuts fa milers de segles, per a reconstruir l'Història de la terra, crearen la moderna estratigrafia, que mitjansant l'estudi de les capes de l'escorça terrestre, permet el descobriment de les aigües subterrànies, dels jassiments de petroli, carbó i demés minerals. La química moderna nasqué gràcies a la *guilladura* dels alquimistes que en els laboratoris de l'Edat Mitjana *perdién el temps* buscant la pedra filosofal i l'elixir de llarga vida.

I en l'ordre moral, qui és capaç de fixar l'influència que sobre l'esperit exerceix l'estudi de moltes coses aparentment supèrflues, la contemplació d'una obra d'art, l'audició d'un troç de música selecta? Qui podrà mesurar mai les modificacions que sofreix nostra consciència per l'acció d'aquests elements imponderables de cultura?

Si la música amanseix les feres, com deien ja els romans, com no amansirà la fera ancestral que tots portem més o menys dormida, dintre nostre? Exagerant pot-un veritable aficionat a mala persona, i aquesta dem fer-la extensiva a combinacions del pen-

ser la nota, s'ha dit que la música no pot ésser acció moralitzadora pototes les belles arts: les tàgrama musical no te-

nen més virtut que les ratlles i colors, buits i relleus de la pintura i escultura.

L'art sigué durant molts segles el privilegi de l'aristocràcia, i una de les conquestes més importants de la Revolució Francesa va ésser la democratització del mateix. A l'obrir al poble les portes dels jardins de Versalles, rublerts d'estàtues i bells troços arquitectònics, al transformar els palaus reials en museus públics, els convencionals francesos i els seus hereus, acompliren una obra civilitzadora i democràtica, doncs la veritable democràcia no consisteix en plebeitzar l'aristocràcia, sinó en aristocratitzar la *plebs*, convertint-la en poble. No és fer obra democràtica abaixar lo que està enlairat, sinó aixecar lo que està massa baix.

Per això en Balaguer al fundar el Museu públic, on tants tresors artístics es guarden, pel millorament i perfecció de nostre poble, demostrà ésser un verdader demòcrata, en el sentit més noble de la paraula.

J. VENTOSA ROIG

DUGUES PARAULES

QUANT pot el temps: refreda les amors i entusiasmes, apaga les alegries, esborra els odis i les tristeses, capgira l'eix del pensament humà, transforma les col·lectivitats; mes si l'obra de l'home té arrels d'estimació, si ha vingut impulsada per l'amor a l'humanitat i un poble recull i servei la grandesa del fet, perdura el record de generació a generació, com si el mateix temps li donés quelcom de la seva durada infinita.

Es d'aquests records el de Vilanova per En Balaguer, memòria que passant de pares a fills va tornant-se una religió d'afecte, es depura el sentiment de tota terbolesa d'egoisme que podia impurificar-lo o empètir-lo durant la vida del polític que disposava de medis d'afavorir i afavoria als qui acudien a la seva generositat, la més desinteressada.

La recordança nostra, la dels fills dels que foren els seus coevals, els seus amics, és més pura i més delicada; venerem fèrvidament una memòria dins les regions asserenades de les idealitats. I els nostres fills, que miren el sol de més lluny, no hi veuen cap taca, enlluernats per les resplandors d'aquella ànima altruista i romàntica, i totes les lloances d'ahir seran palideses al costat de l'exteriorització de llurs entusiasmes pel nostre heroi de l'acció cultural, un dels aspectes més brillants de la personalitat d'en Balaguer, resplendent, altres caires, fins en els ver-hi, en la vida d'aper a dedicar-la al bé el culte que li devem

per això, en tots els seus errors, si errors va ha-
quell que sols la estimà
del proïsme. I per a que
romanguí digne del

gest magnífic del gran sembrador que llençava les llevors prometedores sense esperar per a ell el guany de cap collita, cal que tots ens esforcem en que la nostra vila visqui en superació cultural relativament als altres pobles, palesant-ho per la polidesa en el parlar, pel nombre i qualitat dels llibres, revistes i periòdics que nodreixin nostre esperit, per la preferència que donem als espectacles d'una positiva valor artística, per la serenitat i tolerància amb que ens comportem en nostres discòrdies... solament així evitarem que sigui per a nosaltres fruit perdut el d'aquella esplèndida sembrada i que perduri la visió descoratjadora d'un Institut Balaguer talment com l'aljup de la paràbola, ple d'aigua fresca i regalada al bell mig d'una vila que es moria de set.

GUSTAU GALCERÁN

GRATITUT

LA nostra vila ofereix de bon entuvi, al que la visita per primera vegada, una impressió agradosa.

Sortint de l'Estació del ferro-carril, el foraster pot contemplar aquell formós edifici que, rodejat de jardins, s'alça majestuós a un costat de l'ample avinguda; els mots optimistes de «Surge et ambula» pregonen amb eloqüència que el defalliment no deu apoderar-se mai dels homes ni de les col·lectivitats. Entra el foraster en la nostra vila i aquella primera impressió ja no el deixa més; la simpatia ha nascut en el seu esperit a l'ovirar aquell temple on s'hi agermanen per a enlluminar les intel·ligències: l'Art, la Ciència, la Literatura i les demés manifestacions del bell pensar; on fervorosament es rendeix culte a les creacions de les passades èpoques, guardant-les com tresor per a ensenyament dels nostres temps, i on les de l'època moderna poden admirar-se, enllaçant així l'història de l'humanitat, des de remotes centúries fins als nostres dies.

I el nom de Vilanova i Geltrú va sempre aparellat amb el de la seva Biblioteca-Museu Balaguer, perquè tant els que havem vist en ella la llum com els que per atzars de la vida en ella tenen l'habitansa; com també els que en alguna ocasió ens han visitat, no podem, ni poden, els uns per agraïment i per a fer justícia els altres, deixar d'anomenar la Biblioteca al parlar de Vilanova.

Fou En Víctor Balaguer, generosament, amb un bell gest que l'enlaira i pregonava la noblesa de niava en el seu cor, el ció a la vila, com dient: aquí tens aquesta riquesa solsament el poguer

sentiments que sempre qui va donar l'Institut: Vilanova i Geltrú, sa — que no és riquesa fer dringar l'or —; con-

serva-la, en ella trobarás, en l'avenir, la teva grandesa; instrueix-te, gaudeix de les joies que et regala el teu admirador, i amb els innombrables llibres dels quals t'en faig ofrena, com penyora de la meva estima, sabrás inspirar-te per a ésser una vila gran i digna, exemple del bon pensar i del bon procedir. Havem sapigut recollir i acomplir, com és el nostre deure, la donació d'aquell il·lustre pròcer i l'idea que va tindre al fundar en la nostra vila la benemèrita Institució? Ens atrevim afirmar-ho. Són moltíssims, encara que hi hagi qui cregui el contrari, els vilanovins que, durant els primers anys de la seva joventesa, han passat i passen hores i hores a la Biblioteca amb la lectura de bons llibres; que recorden, n'hi ha, la figura venerable de Don Víctor, quan, amb mirada bondadosa, corresponia a la salutació que a l'entrar en aquella docta casa li havien dirigit. Semblava talment, i així devia ésser, com si els seus ulls expressessin l'agraïment que sentia vers els que, comprenent lo que representava la seva fundació, entraven a disfrutar de la preuada herència.

I Vilanova serva per a l'Institució i per al seu fundador, aquell respecte que ens han de merèixer totes les coses que han contribuït a enaltir-nos i que han ajudat a formar el nostre esperit.

L'estol de vilanovins que es dediquen a la noble tasca de difondre la cultura, pregonen ben alt que l'obra creada per En Víctor Balaguer, no ve projectant en va la seva ombra, des de fa quaranta anys, en la nostra vila. I això deu fer-se constar, per a donar una resposta afirmativa als que, aplaudint el gest del poeta, confiaven en que Vilanova el sabria correspondre, com així ho ha fet.

Honorem a Balaguer en el centenari de la seva naixença, per a que resti gravat en les pàgines de l'història de Vilanova i Geltrú, la gratitud d'un poble que va merèixer de l'egregi cantor del Montserrat, la més alta estima i la donació del monument que més el dignifica.

A. ESCOFET PASCUAL

OPINIÓN AUTORIZADA

COMO muestra de lo perdurable de su recuerdo en altas esferas de la intelectualidad española, insertamos el homenaje de admiración y respeto que le tributa el Excmo. Sr. Don Adolfo Pons y Umbert, académico de número de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas y de la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación, en la «Metitudo libre de Enseñanza diplomática y consular en la sesión inaugural

de Jurisprudencia y Lema referente al Ins-za de las Carreras di-en 1923 a 1924» leída del curso 1924 a 1925,

celebrada el día 8 del pasado noviembre en esta última sabia Corporación.

«A la par hemos citado un libro de Balaguer. Hemos recordado a este hombre ilustre. Víctor Balaguer, poeta, historiador, dramaturgo, novelista, orador y político, honra a la España de su tiempo. A la creación y fomento de una institución preciadísima que se enaltece con su nombre — la Biblioteca-Museo de Villanueva y Geltrú — consagró íntegra su fortuna. Escuchadle: «Hasta el año 1874, y, por consiguiente, hasta la edad de 49 años, viví exclusivamente de mi trabajo, y Dios sabe con qué apuros y penalidades no pocas veces. En aquel año, al morir mi queridísima madre, pude entrar en posesión de mi herencia paterna, no aún sin tener que acudir antes a los Tribunales. Empleé mis fondos en valores del Estado y ferrocarriles, y con el producto de su renta y el de mi trabajo pude atender a las necesidades de mi hogar doméstico y de mi vida social, hasta que en junio de 1881 tuve la irreparable desgracia de perder a la que fué compañera de mi vida, mi noble y leal esposa... Solo ya entonces en el mundo, sin hijos, sin familia, acomodados mis parientes más cercanos, decidí realizar toda mi fortuna y emplearla en un monumento que pudiera ser útil a mi patria y digno de ella, ya que mi patria y mi familia fueron siempre los únicos móviles de mi vida. Quiso la suerte que aquellos momentos lo fueran de alza para los fondos públicos, y esto me permitió duplicar casi mi capital, realizando una suma de cuarenta mil duros próximamente, con la que, en vez de construir un *hotel* para mi uso y comodidades, levanté un edificio para gratuita enseñanza y público ornato»⁽¹⁾.

En nuestros ocios veraniegos visitamos un día la Biblioteca así fundada. Tributamos de este modo un humilde homenaje a la memoria de Víctor Balaguer, enlazada para nosotros con íntimos afectos de familia y de amistad. El tema tratado por el Sr. Bullón en su Conferencia⁽²⁾, lo trató en parte el Sr. Balaguer en su citado libro⁽³⁾. Al emborronar las presentes cuartillas — no muy lejos de Villanueva y Geltrú — cómo olvidarnos de lo que Balaguer escribiese con ocasión de la Unidad de Italia? Quizá haya sido un bien — por si alguien nos leyere — la mención del literato eximio. Acaso contribuya a desvanecer preocupaciones arraigadas entre los que sospechan incompatibles la *austeridad* y la *política*. Balaguer, político de significación y relieve, gobernante, Ministro, murió pobre. No es una excepción. Y si lo es la generosa y ejemplar iniciativa de su Biblioteca-Museo, piensen los murmuradores de oficio que tampoco abundan desprendimientos de esa índole en los que, poseedores de riqueza, ganada o heredada, o por otras artes adquirida, no actúan o no actuaron en la cosa pública, prefiriendo gozar egoístamente de su patrimonio. Los aludidos nos perdonen esta verdad amarga; y perdone Dios a los murmuradores, y a nosotros que no murmuramos.»

Arbós (Tarragona): «La Giralda».

(1) Balaguer: «Discursos académicos y Memorias literarias», pág. 303 y siguientes. Madrid, 1885.

(2) «Formación de la Unidad italiana». Discurso inaugural del curso 1923-24 en el Instituto de las Carreras Diplomática y Consular pronunciado por el Excmo. Sr. D. Eloy

Bullón, Catedrático de la Universidad Central, ex-subsecretario del Ministerio de Instrucción pública. — Pubs. de la R. Acad. de Jurisprudencia y Legislación. Vol. LXVIII, 60 pág. en 8.º, Madrid, 1924. — (N. de la R.)

(3) Balaguer: «Mis recuerdos de Italia», Barcelona, 1890.

CABANYES Y BALAGUER

Amigo Demetrio: ayer noche permíñe mi lectura en la Academia Española

Como en la sesión anterior, se promovió gran debate, que fué comprendido, discutiéndose largamente acerca el mérito de Cabanyes

Lampramont y Gilvela (pseudónimo) se me pusieron decididamente en contra suponiendo que todo el mérito de Cabanyes consistía en mi estudio, que se le mal bastaban la bondad de tener grandes ojos, y en la manera como yo había leído las poesías, que juzgaban también de un modo muy favorable (la lectura, no las poesías).

En cambio, Parnayo, Guerra, Casa de Valencia, Valmar, Cariste, Menéndez Peláez, Chaste, Aladano, mangas de Alotins, Alejandro Pidal, otros, se pusieron vehementemente a mi lado diciendo que Cabanyes es un gran poeta y haciendo de mi disertación un elogio permanente.

Alarcón se reservó y no dijo una palabra.

Murién de otro elogio mucho lo más, pero hizo sus reservas respecto a Cabanyes

Esto es, muy en síntesis, la ocurrencia.

Durante tres sesiones he tenido ocupada a la Academia en este asunto. Mis opositores han sido muy celebrados (es posible que en esta haya gran parte de pasión y de impulso), aplaudiéndose sobre todo el pasaje en que describo lo que se ve desde el terreno de la Marina, y el pasaje en que hago el juicio de Cabanyes.

Solo Menéndez Peláez y Cariste consiguieron al poeta. Los demás jóvenes secedan hablando de él, y los he visto como de las nubes.

Confieso que la empresa ha sido ardua, y

DISCURSO PRONUNCIADO POR VÍCTOR BALAGUER AL INAUGURARSE LA BIBLIOTECA - MUSEO

S EÑORES : Con el caudal que mis padres me legaron, y con las economías que, honradamente adquiridas y laboriosamente acumuladas, he podido recoger durante mi atareada vida, levante este edificio, que quiero sea propiedad perpetua de Villanueva y Geltrú, para ornato, recreo y utilidad de la villa, y para cultura, instrucción y enseñanza de sus hijos.

Un hábil arquitecto, el Sr. D. Jerónimo Granell, lo ideó y dirigió; un pintor de justa nombradía, el Sr. D. José Miravent, esgrafió sus paredes; la inteligente y acertada dirección de un amigo querido, el Sr. D. José Ferrer y Soler, ha presidido al arreglo y decorado de las salas destinadas a Museo.

Este edificio, con el parque y verja que le circundan, con los 22.000 volúmenes que dejo en su biblioteca, con los cuadros, curiosidades y objetos artísticos, casi todo de un valor relativo por su historia, origen, recuerdo o procedencia, es lo que a vosotros entrego, señores individuos del Ayuntamiento y señores de la Junta que he nombrado para custodia y fomento de este que, el corazón me lo dice y el corazón no se equivoca, ha de ser, andando los tiempos, un Instituto catalán que haga honor a nuestra querida España.

Con esto os entrego toda mi fortuna, todo cuanto poseo; pero os entrego todavía más que mi fortuna; os entrego esos libros de que no tan fácilmente como de mi caudal supe desprenderme, esos libros, algunos de los cuales fueron de mis padres, otros que me recuerdan los tranquilos y venturosos días de mi infancia y de mis estudios, muchos cuyas portadas conservan una fecha conmemoratoria, la frase de un hombre célebre, el autógrafo de un compañero, de un literato o de un personaje a quien he debido amistad y favores, y no pocos, en fin, que tienen un carácter sagrado por haber pertenecido a las bibliotecas de hombres ilustres, que ya fueron, como el cardenal de Borbón, el marqués de Pidal, el conde de Toreno, Olózaga, Madoz, La Serna, Romero Ortiz, Ayala, Argüelles, Príncipe, García Gutiérrez, Hartzenbusch, Lamartine, Alejandro Dumas, Stuart-Mill y muchos otros; os objetos de Museo que deseos no siempre cum-solicitados, viajes peno-lograrlos, sacrificios

entrego también esos me traen a la memoria plidos, bienes con afán sos emprendidos para hechos para conseguir-

los, joyas que me fueron legadas por un deudo de la sangre o por un pariente del alma, depósitos que se dignaron confiarme augustas y excelsas señoras como las Reinas Isabel II de España, María Victoria e Isabel de Rumanía; nobles y elevadas damas como las señoras duquesa de Medinaceli, duquesa de la Torre, marquesa de Casa Samá, marquesa de Marianao, condesa de Mina, baronesa de Cortes, princesa María Ratazzi y vizcondesa de León, o familias y amigos cariñosos y queridos, cuyos nombres bien amados hallaréis inscritos en el catálogo-inventario, que es el corazón de este Instituto. Todo esto os entrego, y con todo esto os entrego más todavía, mucho más que todo ello junto; os entrego mi alma.

A vosotros, pues, os lo confío todo, para que sea vuestro, y de vuestros hijos, y de los hijos de vuestros hijos, a medida que se vayan sucediendo, pero con una condición sola, y esta terminante, expresa y absoluta.

Tened entendido, primero, que os he nombrado a vosotros, no porque seáis los mejores, pues yo hubiera deseado que de esta junta formasen parte todos los vecinos de Villanueva y Geltrú y hasta todos los que forman su distrito y comarca electoral; pero en la imposibilidad de esto, os he escogido a vosotros porque sois honrados, porque sois buenos, porque sois inteligentes, porque sois nobles e hidalgos patricios, amantes del progreso, bienestar y prosperidad de esta villa, porque juntos representáis todas las clases, ya que en vosotros están la aristocracia, la iglesia, el pueblo, el trabajo, la industria, la ciencia, las artes, el comercio, la agricultura, y, finalmente, porque las circunstancias y azares de mi vida hicieron que estuviésemos unidos por lazos y relaciones de compañerismo y amistad, pudiendo así, mejor que otros, conocer todo el fondo de mis ideas y toda la extensión y sinceridad de mis deseos.

En cuanto a la condición, mediante la cual os entrego este edificio, héla aquí :

Quiero que sea propiedad perpetua de Villanueva y Geltrú y de su comarca y distrito electoral, y sólo como a tales representantes de Villanueva y Geltrú y de su comarca os lego y traspaso todos mis derechos y poderes para que, a vuestra vez, lo hagáis así con vuestros hijos y herederos, y a su vez éstos con los suyos.

Quiero que quede instituido para Biblioteca, para Museo, para Centro de Instrucción y de Enseñanza, para que aquí se funden cátedras, clases, centros artísticos y académicos; para que aquí, finalmente, en este recinto, hallen amparo toda espíritu, toda legítima toda noble emulación

Pero el día que esta servir para lo que está

honesta expansión del aspiración del ingenio, del alma.

institución dejase de fundada, ya fuere por

causas independientes de vuestra voluntad, por desidia vuestra o de vuestros herederos, y se dejase de cumplir lo que terminantemente queda prevenido en el documento que aparecerá a su tiempo, quiero que entonces tengan derecho a reclamar los municipios de este distrito electoral, reivindicando el origen y objeto de esta fundación.

Ahí os lo dejo todo. Hice yo lo menos; haced vosotros lo más. A vosotros toca ahora fomentar, y aumentar, y acrecer, y multiplicar, y fundar sobre esta piedra un monumento.

Grave responsabilidad aceptáis aceptando mi donación, y por esto me permito dirigiros aquella frase clásica y tradicional, castizamente española, con la cual me enseñaron a cumplir mis deberes de ciudadano y de hombre público :

«Si así lo hiciéreis, que Dios os lo premie, y si no que Dios os lo demande.»

Y nada más tengo que decir. Entrego este Instituto a la consideración y vigilancia de mis amigos, a la lealtad y buena fe de mis adversarios, y también, también, a la justicia y a la imparcialidad de mis enemigos.

LA BIBLIOTECA-MUSEU BALAGUER

L'ANY 1884 s'inaugurà aquesta institució, la primera entre les culturals de Vilanova, edificada, decorada i amoblada a despeses de Víctor Balaguer, qui sumà amb el seu gest de Fundador un nou mèrit singularíssim als d'eminent poeta català, d'un dels restauradors dels Jocs Florals, d'escriptor polígraf en llengua castellana, d'historiador de Catalunya i de polític dins el camp lliberal, que li donen dret a una immortalitat gloriosa. Es l'edifici d'estil grec-egipci i va projectar-lo l'arquitecte barceloní En Geroni Granell, contribuint-hi el pintor Miravent, per a la seva decoració exterior, amb els dibuixos dels esgrafiats de les parets foranes, i el decorador vilanoví Josep Sugranyes, amb la dels interiors. Determina l'entrada un atri en l'arquitrau de qual frontó s'hi llegeix el bíblic «Surge et ambula», que serveix també de lema a l'Institut; aixecant-se en els intercolumnis les estàtues dels eximis vilanovins Armanyà i Cabanyes. Passada la porta d'entrada es troba la rotonda, que acusa a l'exterior un lucernari rematat amb cúpula semiesfèrica. Al bell mig de la rotonda, un bust del Fundador, i en l'àtic, els retrats de vilanovins notables. En equilibri amb l'eix de la cúpula, dos espaisos sales col·leccions bibliotèciques i una secció de la pinacoteca.

La Biblioteca, qual rrec del Cos facultatiu

pula, dos espaisos sales col·leccions bibliotèciques i una secció de la pinacoteca.

servei tècnic corra a cà d'Arxivers Bibliotecaris

i Arqueòlegs, tingué per base la llibreria íntegra d'En Balaguer, composta d'uns 12.000 volums. Avui ne conté 40.000, xifra eventual que cada dia es renova progressivament amb compres i donatius. Aquesta secció conté veritables tresors bibliogràfics, i com a mostra ferem menció dels incunables i obres impreses en la primera meitat del segle XVI i entre elles citarem: «Scrutinium scripturarum», del jueu convertit Fra Pau de Santa Maria, hermosíssim exemplar de l'edició feta a Mantua per Schallus el 1475, en irreprotxable estat de conservació, l'incunable més antic de la Biblioteca; i una edició de Spindeler feta a Barcelona l'any 1480, del «Regiment dels Prínceps», d'Egidi Romano; una Bíblia impresa a València per Paganini de Brescia l'any 1493; les comèdies de Terenci, amb notes de Eli Donato, sortides de les premses de Rosembach a Barcelona l'any 1498; vàries impresions de Monserrat del 1499, per Luschner; el «Llibre de les Dones», de Eximenis, imprés a Barcelona el 1495; la «editio princeps» de la recopilació subtilíssima, intitulada «Ortografia práctica», de Juan de Iciar, impresa a Saragossa per Bartolomé Nager l'any 1540, i altres no menys importants fins arribar al número noranta.

En la secció dels Còdix i Manuscrits, podem citar — emmotllant la relació en el poc espai de que es disposa — un magnífic Breviari toledà del segle XV, escrit per Garcia Acor en 1494, fulls de vitela amb esplèndida enquadernació del més pur estil mudèjar i un Salteri procedent de la Biblioteca de Don Pere d'Aragó. Hi ha també una col·lecció de privilegis, butlles i breus, en la majoria referents a la Confederació Catalana-Aragonesa, essent digne de menció l'acta original de la consagració del monestir de Santa Maria d'Amer, signada en el segle X. Així mateix figuren en l'Arxiu documents procedents del Monestir de Poblet i tota la correspondència del Fundador.

Es guarden en aquest temple del llibre les biblioteques particulars completes de Don Magí Pers i Ramona, de la senyora Josepa Massanés de González, de Don Francisco Lluch i Rafecas, de Don Ramon Jordana i Morera, del Doctor Joan Bta. Codina i Formosa, de Don Lluís de Vidal i Amigó, i les importants col·leccions cedides per Don Eduard Toda, Don Fermí Canella Secades, En Serrano i Morales, el Baró de Tourtoulon, el Baró de la Barre, el Marquès de Ferrer-Vidal, etc.

La Biblioteca és pública i en ella, a més del ja mentat gran nombre de llibres d'estudi i d'esbargiment, hi troba el llegidor periòdics i revistes catalanes, castellanques i estrangeres, de diverses matèries i de totes les tendències.

L'altre saló, d'iguals tinat a Biblioteca, i al dona accés la rotunda, quadros que posseeix entre els autors estran-

proporcions que el desque, com queda dit, estoja bona part dels l'Institut. S'hi admiren, gers, un gran quadro,

«Alegoria de la Pau», de l'escola de Rubens; dugues teles del pintor filipí, Luna Novicio; un deliciós Boucher; obres de Flauger, Souttermann, etcètera. La pintura castellana moderna hi té una llúida representació: Sorolla, Muñoz Degrain, Alvarez Dumont, Casado del Alisal, Garnelo, López Redondo, Sabater, Richard, etc., etc. Presideix la col·lecció de pintures catalanes modernes una de Fortuny, formant-la obres d'Enric Serra, de Bartomeu Galofré, de Marià Vayreda, de Modest Urgell, de J. Armet, de Benet Mercader, de Ramon Padró, de Tamburini, de Galofré Oller, de Ramon Casas, de Santiago Rusiñol, d'Hermen Anglada, de l'Alexandre Riquer, d'Eliseu Meifren, de Dionís Baixeres, de Domènec Carles, etc., i dels vilanovins Juncosa, Sugranyes, Ferrer i Miró, Cusi, Monserrat i Pascual.

Adornen la Pinacoteca vàries estàtues, entre elles la de Velázquez, obra de Benlliure, i hi figuren dugues vitrines que guarden la col·lecció de vidrieria, i la de metalisteria. Mereix citar-se d'aquesta secció un bellíssim morter alarb perfectament conservat, exemplar curiós baix molts conceptes, procedent del Castell de Monzón de Campos, donatiu de l'Excel·lentíssim Marquès de Castrofuerde.

Paral·lel als dos salons de Biblioteca i Pintura, hi han, units per dos amples corredors, els anomenats «Maria» i «Isabel». S'obra en el primer l'entrada al saló «Silvela», de posterior construcció, i en el corredor que mena al saló «Isabel», la porta que dona accés al destinat a la secció egípcia. Formada aquesta d'uns 158 exemplars procedents de sepultures de Menfis i Tebas, la deu el Museu al seu ínclit protector N'Eduard Toda i Güell, sobressurtint entre aquells la mòmia d'una princeseta de la dinastia diospolita, l'esculptura de bronze de la deesa Bast i l'estatueta de ceràmica de la reina Hontoui.

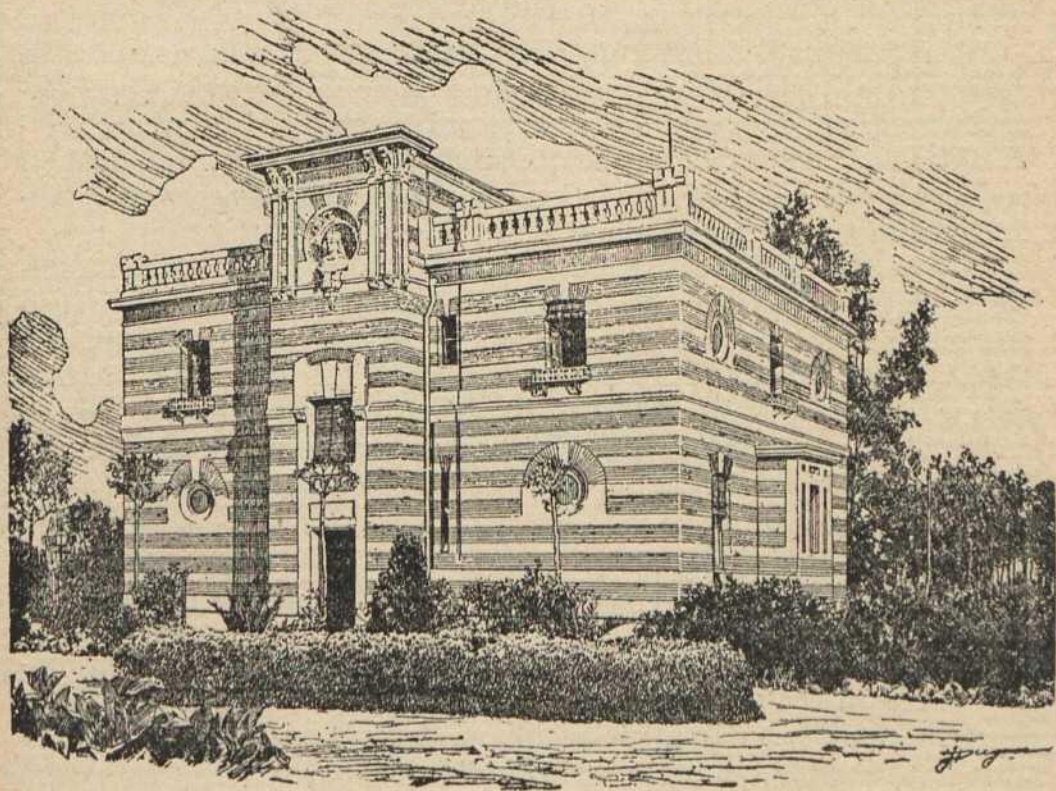
Poden examinar-se en el saló «Isabel» col·leccions de ceràmica molt variades i molt interessants: la de reholes vidriades sevillanes, valencianes i catalanes; la de peces procedents de les fàbriques de Manises, Talavera i Alcora, moltes de Catalunya i algunes d'estrangeres. El notable monetari, de 3.500 exemplars; la col·lecció de medalles, que compren la argentina, la més important que existeix a Espanya; l'instal·lació de prehistòria ibèrica, col·leccions romana, xinesa, nipona, filipina, pre-colombiana, etc. A més, en vitrines *ad hoc*, objectes d'indumentària, joieria i cliptica, i la tan nombrosa com interessant secció de curiositats, en la que figuren objectes que perteneixeren a Prim, Suchet, Dr. Thebussem, Olozaga, Napoleó I i altres, juntament amb segells, condecoracions, estres d'escriptori i d'ús domèstic, tot d'un inte-

En el lloc d'honor Silvela», s'hi destaca la de «El Greco», obra de notable per les seves ra-

rés històric o anecdòtic. de l'altra sala, «Saló superba «Anunciació», la segona època, tan res, sòbries i exquisides

harmonies de color, com per la seva idealitat. En la mateixa testera s'hi exposen dos grans quadres, representant epissodis litúrgics de l'ordre de Clergues Menors, de Rodríguez de Miranda, teles d'una tècnica notabilíssima i d'una afortunada composició. S'hi admiren, en aquesta sala, les següents joies de l'art pictòric: l'«Adoració dels pastors», de Mayno; «Josep i Jacop», de Viladomat; «Jesús amb la creu a coll», de Sebastià del Piombo; una «Puríssima», de Carducho; una «Anunciació», de Francesc de Solís; altres teles d'autor desconegut, «Sant Geroni», «Verge desolada»,

«Adoració dels Reis», «Alexandre en la tenda de Darius», etc., tots ells d'un mèrit assenyaladíssim. Adornen la sala algunes pintures sobre coure, arques catalanes, un sumptuós «bargueño», una arqueta de gust italià i dugues talles policromes: un antependi romànic i una «Immaculada» del segle XVII.

En el saló «Isabel» figuren obres dels escultors Llimona, Suñol, Agapit i Venanci Vallmitjana, Campeny, Querol, Fuxá, Forcada, etc., una sèrie de taules gòtiques, i và-entre elles una «Resu-

un «Sant Antoni», de

En la Oficina tèc-

dependència anexa,

ries teles remarcables, «recció», de Mayno, i Carreño de Miranda. nica del Museu i en una s'hi guarden impor-

tants col·leccions de sigilografia, solèmnia i menudències que enclouen des dels romanços de cego fins als segells d'exposicions, fiscals, commemoratius i de correus, junt amb llurs mata-segells i sèrie prefilatèlica; que compren invitacions, auques, estampes populars, goigs, menús, proclames polítics, programes d'espectacles, etc., efímeres manifestacions de la vida dels pobles, condemnats per llur fragilitat a la més segura destrucció i que tanta llum donen als aspectes laterals de l'història quan són conservats. Es té una cura especial en classificar i recollir tot lo que té interès local.

En mig del jardí, formant un anexe del Museu, s'aixeca una casa de línies originals, qual entrada presideix un bust de Santa Teresa, i que porta el nom de tan gran escriptora, com record de Na Teresa Carbonell, esposa que fou del Fundador, en la que visqué aquest llargues temporades i la que guarda, a més, objectes íntims pertanyents a Balaguer, mobles antics, quadros, escultures, tapiços, armeria, etc.

Lo que conté el Museu-Balaguer i la «Casa Santa Teresa» és tan notable que cal, per a que el visitant i l'home d'estudi s'en formin cabal idea, una millor instal·lació de les col·leccions, i és amb aquest objecte, que s'està construint una sala destinada a ceràmica, i que es té el plan de destinar el saló que, mitjansant algunes petites reformes, quedarà entre la cruïxa i la façana de l'Avinguda Monturiol, a la col·lecció oriental, importantíssima i que actualment es troba instal·lada en diverses seccions.

VÍCTOR BALAGUER

EN el mes de desembre de 1924, s'acompleix el centenari de la naixença del gran literat i eminent polític del passat segle, En Víctor Balaguer, que durant molts anys va tindre la representació del districte de Vilanova i Geltrú, en les Corts d'Espanya.

Com a representant d'aquesta vila, treballà de ferm per a aconseguir la concessió del Ferrocarril de Barcelona-Vilanova-Valls, que avui forma part de la Companyia de Madrid, Saragossa i Alacant. En aquest aspecte, Vilanova ha de restar sempre agraïda als treballs que Don Víctor va fer per a ajudar a que nostra vila estigués dotada de tan poderós mitjà de locomoció, sobre tot en aquella època.

Vilanova deu també a En Víctor Balaguer la fundació de la institució cultural més gran de teca-Museu Balaguer, mina la cultura vilano-joventut estudiosa par-tota mena de facilitats

nostra vila, la Biblioteca continuament il·luminada, on el poble, i la particularment, troben per a instruir-se i ad-

quirir més extensos coneixements. Nosaltres, que creiem que per a que regni la pau en els pobles l'únic medi és estendre la cultura i deixar apart un sens fi de prejudicis avui existents, com a vilanovins estem joiosos de tenir una institució que té per lema «Aixeca't i camina».

Com a polític, Don Víctor sempre havia militat en les files lliberals. Sigué diferents vegades ministre d'Ultramar, i va formar part de la comissió que anà a Itàlia a cercar el Rei Amadeu, essent sempre un defensor de la llibertat.

Si En Víctor Balaguer com a polític havia ocupat llocs preeminents, com a literat ocupava en el seu temps un seti d'honor entre els millors poetes, i no en va se li donà el nom de Trobador de Montserrat. Deixà diferents llibres de molt refinat gust literari, sobressortint d'entre ells els escrits sobre Itàlia, especialment «Mis recuerdos de Italia» i «Los anales de la guerra de Italia, Prusia y Austria».

Del gran apreci que tenia Vilanova a En Víctor Balaguer, va donar-ne proves en aquell imponent acte el dia del seu enterrament, que nosaltres, encara que molt nois allavors, recordem com la més gran manifestació de dol, feta pels vilanovins.

Per lo molt que havia fet Don Víctor per Vilanova; per haver fundat en nostra vila una de les més grans institucions culturals d'Espanya i Catalunya, i per tot lo que havia representat per a nosaltres, creiem interpretar, encara que modestament, el sentir general, commemorant el centenari del naixement d'aquell il·lustre home.

VICENS VIRELLA

NOTICIARI

La carta inèdita d'En Balaguer que reproduïm en les planes centrals d'aquest número, fou escrita l'endemà d'haver llegit en la sessió de la Reial Acadèmia Espanyola del 18 de febrer de 1885 el seu brillant estudi sobre el poeta Manuel de Cabanyes, treball que tant contribuï a divulgar la fama d'aquesta glòria del Parnàs català. Respira tota la comunicació acadèmica un fèrvid vilanovisme, i ens és grat consignar-ho aquí i deixar en aquest BUTLLETÍ testimoni de l'entusiasme del Trobador de Montserrat pel Píndar de Catalunya, a fi de que no hi falti aquesta delicada nota en el nostre inventari de les seves amors pel nostre poble. A més, la carta reproduïda enclou l'interès de donar unes justes impressions sobre les principals figures de la literatura castellana del segle XIX.

= Els gravats de les present BUTLLETÍ, refiats que adornen les fici Biblioteca - Museu esculpits pel notable Josep Miravent. Quatre

orles de les planes del produeixen els esgraparets exteriors de l'edi-Balaguer, dibuixats i artista barceloní senyor d'ells representen l'His-

tòria del «Gran Art»: Art egipci, Art pagà, Art cristià i Art del Renaixement. Altre grup de quatre composicions, les escoles anteriors considerades com aplicacions a l'Art suntuari. Representació gràfica de l'Història de la Ciència, són quatre altres esgrafiats, i altre nombre igual, ho són de l'Història de la literatura i de la poesia. Els dos restants que adornen les testeres de l'edifici, figuren el Temps, nibat en un d'ells per la clèpsidra en representació de la mesura antiga del temps i amb dos genis al costat, de caràcter egipci l'un, de caràcter pagà l'altre; i en l'altre, la mateixa figura simbòlica portant per nimbe l'horari modern i acompanyat per dugues representacions del Geni Cristià i el del Renaixement.

= Es troba malalt de cuidado nostre actiu i intel·ligent company de Redacció, el jove Antoni Escofet i Mercé (E. M.), per a qui desitgem una prompta i radical milloria.

= Si no hi ha cap contratemps, dintre el present mes dissertarà en la nostra tribuna el senyor N'Adrià Gual, distingida personalitat del món de les lletres i una de les que han treballat i treballen per al ressorgiment del Teatre Català.

= A darrers del passat novembre morí l'acreditat industrial mecànic N'Isidre Roset, pare i pare polític, respectivament, del nostre consoci N'Isidre Roset i del Vocal de la Directiva i de la Secció de Conferències, En Juli Ferrer.

Que les presents ratlles serveixin per a alleugerir el dol de la família.

= També va retre el seu tribut a la mare terra En Ramon Saburit, soci protector de l'Associació.

Testimoniem a la família la nostra condolença.

SECCIÓ OFICIAL

Havent-se d'arrendar el quiosc de begudes del Camp d'Esports, propietat d'aquesta Associació, es fa públic, per a quants pugui interessar, que, des del dia 9 del mes en curs i en el local de l'Ateneu, estaran de manifest les condicions que hauran de regir entre l'arrendatari i l'Associació.

Les ofertes dels que vulguin pendre part en el concurs, seran admeses fins a les vuit de la vetlla del dia 23 del present mes, i deuran dirigir-se, en sobre tancat, al senyor President de l'Associació.

Vilanova i Geltrú, 6 de desembre de 1924. — *La Junta*.

* * *

Es posa en coneixement dels senyors socis, que el dia 21 del prop·vinent gener, a les nou de la vetlla, tindrà lloc la Junta General ordinària de primera convocatòria, i de segona convocatòria a les deu, si el nombre d'assistents a la primera no fos el reglamentari.

L'orde del dia serà el següent:

Lectura de l'acta de la Junta General anterior. Estat de comptes. Renovació de la meitat de la Junta. Nomenament de President. Assumptes varis.

Vilanova i Geltrú, desembre de 1924. — *La Junta*.

Fàbrica de serrar
de

Salvador Ventosa

Padua, 39 i 41 : VILANOVA I GELTRÚ

Dipòsit de fustes

Embalatges de totes classes

Serradures a 2'50 pessetes el sac

Es porten a domicili

Taller de lampisteria
i electricitat
de

Jaume Viñals

Instal·lacions de totes classes
de motors elèctrics,
llum, aigua, gas, etc.

Magatzem de vidres de totes classes.
Especialitat en vidres de color.

Gran assortit en llunes de cristall,
platejades, llises i biselades.

VENDES A L' ENGRÓS
I AL DETALL

Plaça Sant Pere, 39 Vilanova i Geltrú

Camp d'Esports de l'Associació

CAMPIONAT DE CATALUNYA 1924-25

Dia 11 de gener de 1925 :

Llevant Catalunya

Dia 18 de gener :

Catalunya Les Corts

Dia 25 de gener :

F. C. Poble Nou

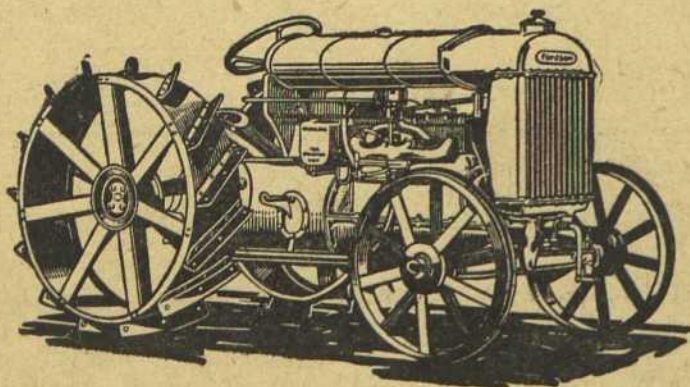
Talleres CABA

Agente Oficial de la

"FORD MOTOR COMPANY S. A. E."

Lincoln *Ford* Fordson

AUTOS-CAMIONES-TRACTORES

Stock de piezas de recambio.

Carga de acumuladores.

Gasolina, aceites y grasas.

VILLANUEVA Y GELTRU